

Piilohitusammal

Nordisk dvärgmossa

Blindiadelfhus subimmersus (Seligeria subimmersa)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Piilohitusammal on pienikokoinen, alle senttimetrin korkuinen kärkipesäkkeinen lehtisammal. Se kasvaa laikkuina, joiden väri vaihtelee tummanruskeasta mustaan. Lehdet kapeat soikeasta tyvestä pitkäksi, voimakkaan lehtisuonen täyttämäksi kärjeksi. Lehden reuna on sileä. Itiöpesäkkeet ovat pyöreitä ja niitä esiintyy lajilla usein. Ylimmät lehdet peittävät usein osan vain 1–2 mm pituisesta pesäkeperästä. Piilohitusammal voi erottaa muista hitusammalista (*Seligeria spp.*) ja tihkusäiläsammalesta (*Blindia acuta*) mikroskooppisten tuntomerkkien perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Piilohitusammal kasvaa jokien ja purojen rannoilla, rotkoissa ja kanjoneissa kalkkikallioiden kosteilla, valuvetisillä seinämillä. Suomessa piilohitusammalta on löydetty noin kymmeneltä paikalta Kuusamosta ja Sallasta.

Nykytila ja uhkatekijät

Kostea pienilmastoa suosivalle piilohitusammalalle sopivat elinympäristöt ovat vähentyneet kallionedustojen hakkuiden sekä kallioiden louhinnan takia. Sammal on myös arveltu kärsivän ilmastonmuutoksen aiheuttamista muutoksista. Lähes kaikki piilohitusammalen nykyiset kasvupaikat ovat Oulangan kansallispuistossa.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan piilohitusammalen kasvupaikalla vältetään hakkuita ja kasvupaikan ympäristö tulisi säilytetään jatkuvasti peitteisenä, jotta hakkuut eivät muuta pienilmastoa liian kuivaksi. Osa sammal kasvupaikoista on metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (jyrkänteet), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Osa kasvupaikoista sopii METSO-ohjelmaan (kalkkikalliot).

Lähteet

- Lönnell, N. 1998. Faktablad: Seligeria subimmersa – nordisk dvärgmossa. Teoksessa: Hallingbäck, T. (red.). 1998. Rödlistade mossor i Sverige – Artfakta. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. S. 285–286.
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>
- Lönnell, N. 2006. Seligeria subimmersa nordisk dvärgmossa. Teoksessa: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor – Sköldmossor – blåmossor. Bryophyta: Buxbaumia – Leucobryum. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. S. 207